

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Mirela Mihăescu • Ștefan Pacearcă
Anița Dulman • Crenguța Alexe • Otilia Brebenel

Lectură și scriere, joc și fantezie

Clasa a III-a

CONFORM ✓
CU NOUA
PROGRAMĂ
SCOLARĂ

Hai și tu pe scoalaintuitext.ro!

Editura INTUITEXT

 intuitext
grup SOFTWARE

Cuprins

<i>Cum se scrie o carte</i> , după Petre Ghelmez	5
<i>Păcălici la școală</i> , după Nicolae Labiș	9
<i>Mărinimia</i> , de Emil Gârleanu	13
<i>Țupa-Țup</i> , după Irimie Străuț	17
<i>Povestea crocodilului care plânge</i> , după Vladimir Colin	23
<i>Vulpea și cocoșul</i> , după Elin Pelin	30
<i>Vulpea și corbul</i> , de Jean de La Fontaine	36
<i>Trandafirul</i> , după Emil Gârleanu	41
<i>Ariciul și iepurele</i> , după Lev N. Tolstoi	46
<i>Ceaiul nebunilor</i> , de Lewis Carroll	51
<i>Cum a conceput Știetot un balon</i> , după Nikolai Nosov	56
<i>Berbecul de aur</i> (Povești nemuritoare)	62
<i>Fetița cu fundițe desprinse din cer</i> , după Emilia Plugaru	68
<i>Băiatul care se grăbea</i> , după Sfetiozar Caradjev	72
<i>Iepurașul palavragiu</i> , după V. Kapninski	77
<i>Grădina fără poteci</i> , după Marta Coomin	84
<i>S-a pierdut ceva...</i> , după Octavi Pancu-Iași	91
<i>Drumul care nu duce nicăieri</i> , de Gianni Rodari	97
<i>Licuriciul</i> , de Elena Farago	103
<i>Lucrul cel mai singur din lume</i> , după Victor Cilincă	107
<i>Cartea de platră</i> , după Vladimir Colin	113

 – exercițiu dificil, dar frumos

Cum a conceput Știetot un balon

după Nikolai Nosov

Știetot, căruia îi plăcea foarte mult să citească, aflase din cărți despre țări îndepărtate și despre fel de fel de călătorii. Adesea, seara, când n-avea ce face, el le povestea prietenilor săi din Orașul Florilor despre ceea ce citise în cărți. Prichindeii preferau povestirile despre călătorii, pentru că cei care călătoresc trec prin tot felul de întâmplări nemaipomenite și aventuri dintre cele mai neobișnuite.

Tot ascultând astfel de istorisiri, prichindeii începură să creadă că ar putea pleca și ei într-o călătorie. Unii propuseră să plece pe jos, alții cu caleștile, unii se gândiră că ar putea pluti pe râu cu bărcile, iar Știetot propuse:

– Haideți să construim un balon și să zburăm cu el!

Ideea li s-a părut tuturor excelentă. Până atunci nu zburaseră niciodată cu balonul și socoteau că ar fi foarte interesant. Nimeni nu știa cum se construiește un balon, dar Știetot promise că va afla și le va explica și lor.

Se gândi trei zile și trei nopți și hotărî să facă un balon din cauciuc. Știa din cărți cum se obține cauciucul. În orașul lor creșteau niște plante înalte asemănătoare cu ficușii. Dacă pe tulpina acestei plante faci o creștătură, începe să se scurgă din ea o zeamă albă ca laptele, care se îngroașă încet-încet și se preface în cauciuc.

Prichindeii au adus un butoi plin cu lichid de cauciuc. Știetot îl amestecă grijuliu și ceru să i se aducă o pompă de umflat roțile căreia îi atașă un tub lung de cauciuc. Turnă peste capătul tubului puțin lichid și îl puse pe Grăbilă să pompeze ușor. De îndată, din lichidul de cauciuc prinse a se forma o bășică firavă precum cele din spumă de săpun. Știetot adăuga mereu lichid de cauciuc peste ea, iar Grăbilă nu conțenea să pompeze aer, astfel că bășica se umfla treptat, tot mai mult, prefăcându-se într-un mare balon.

Știetot nu mai prididea să adauge lichid de cauciuc pe toate părțile, așa că le ceru ajutorul și celorlalți prichindei. Fiecare găsi ceva de făcut în jurul balonului, numai Habarnam se tot învățea temător de colo-colo. Se străduia să stea cât mai departe de balon, îl măsura din când în când cu privirea și apoi zicea:

– O să crape bășica! Uite, acum o să trape! Uf!

Dar balonul nu crăpa, ci devenea cu fiecare minut mai mare, tot mai mare. Lucrul la umflatul balonului a durat două zile și a fost întrerupt doar în momentul în care au văzut în fața lor un balon mare cât casa.

După aceea, Știetot legă cu o sfoară tubul pentru ca aerul să nu iasă, fixă cu o frânghie balonul de tufa unui alun, să nu-l ia vântul, după care îi împărți pe prichindei în două grupuri: unul împletea din ață de mătase o plasă urlașă, celălalt grup confecționa un coș mare din coajă subțire de mesteacăn.

În vreme ce Știetot și prietenii săi erau prinși cu această muncă, locuitorii din Orașul Florilor veneau și priveau balonul uriaș legat de tufa de alun.

– Balonul e ușor, spuneau ei, îl poți **lesne** ridica doar cu o mână.

– De ușor e ușor, dar după părerea mea, n-o să poată zbura, spuse prichindelul Cărbunaș.

– De ce să nu zboare? întrebă ceilalți.

– Păi, cum să zboare? Dacă ar putea zbura, s-ar fi înălțat măcar puțin, dar el stă rezemat de pământ. Înseamnă că, deși e ușor, e totuși greu, răspuse Cărbunaș.

Prichindeii căzură pe gânduri, dar Știetot le spuse:

– Aveți puțină răbdare. În curând o să vă lămuriiți.

Întrucât Știetot nu le explică nimic prichindelilor, aceștia începură să se îndoiască și mai mult. Cărbunaș umbla prin oraș și răspândea tot felul de zvonuri, încât nimeni nu mai credea că balonul ar putea zbura vreodată.

Dar Știetot nu le dădea atenție și își vedea înainte de treabă. După ce plasa deasă din mătase a fost gata, o trecură peste balon, acoperindu-i complet, apoi legară de capetele ei coșul alb, împletit din coajă de mesteacăn. Coșul avea formă pătrată. În cele din urmă, pe fiecare latură a coșului, au prins câte o băncuță pe care puteau să încapă patru prichindel.

Locuitorii orașului, văzând că balonul atârna nemișcat pe creangă, spuseră:

– O să stea atârnat așa până o să crape. N-o să zboare niciodată!

– Nu vă neliniștiți, le răspuse Știetot încrezător. O să zburăm mâine dimineată la ora opt.

Mulți prichindei izbucniră în râs, dar unii începură să aibă îndoieli.

– Te pomenești c-or să zboare cu adevărat! își spuneau ei. Trebuie să venim mâine să vedem!

Vocabular

prichindel – (alci) oameni de statură mică, isteți și poznași (mai ales în basmele populare); pitici

ficus – plantă ornamentală cu frunze mari, ovale și lucioase, totdeauna verzi

nu contenea – nu înceta, nu se oprea

nu prididea – nu răzbea, nu reușea

mesteacăn – arbore cu scoarța albă, cu lemnul alb, gălbui sau roșiatic

lesne – cu ușurință, fără osteneală

- identificarea de informații explicit formulate;
- evidențierea relațiilor dintre diferite elemente de structură sau de conținut;
- raportarea propriei experiențe la cea a personajelor;
- exprimarea acordului/disacordului față de opțiunile unei personaje.

1 Încercuiește varianta corectă de răspuns.

a) Ce îi plăcea foarte mult lui Știetot să facă?

- să citească
- să povestească despre ceea ce citise în cărți
- să construiască baloane
- să călătorească

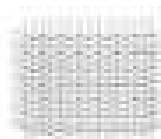
b) Ce variantă de a călători le-a propus Știetot prichindeilor?

- să plece pe jos
- să plutească pe râu cu bărcile
- să plece cu caleștile
- să zboare cu balonul

c) Cine umbla prin oraș și răspândea tot felul de zvonuri despre balon?

- Știetot
- Grăbilă
- Habarnam
- Cărbunaș

2 Indică ce a folosit Știetot pentru a realiza fiecare parte a balonului, unind cuvintele date cu imaginea corespunzătoare.

pompă

coajă de mesteacăn

lichid de cauciuc

așă de mătase

3 Recunoaște personajele!

- Îi ajuta pe Știetot să umfle bășica de cauciuc. → _____
- Se teme că balonul se va sparge. → _____
- Considera că balonul nu va zbura. → _____
- Era încrezător că balonul va zbura. → _____

4 Caută în text informații și scrie explicația pentru fiecare dintre situațiile date.

Prichindeii preferau povestirile despre călătorii,

Prichindeilor li s-a părut extraordinară ideea de a zbura cu balonul,

Cărbunaș considera că balonul nu o să poată zbura,

pentru că

57 Stabilește etapele realizării balonului, scriind pe axa timpului simbolurile enunțurilor de mai jos, în ordinea derulării acțiunilor.

- Au trecut plasa peste balon.
- Au umflat balonul până a ajuns mare cât casa.
- ★ Au umflat o bășică mică din lichid de cauciuc.
- ▲ Au confecționat o plasă uriașă și un coș pătrat.
- Au prins câte o băncuță pe fiecare latură a coșului.
- ⊙ Au umplut un butoi întreg cu lichid de cauciuc.
- Au legat coșul de capetele plasei.

6 Habarnam se străduia să stea cât mai departe de balon. Ești de acord cu atitudinea lui? Scrie, pe baza informațiilor din text, câte un argument pentru fiecare variantă de răspuns.

Da, pentru că _____	Nu, pentru că _____

7 Formulează răspunsuri la întrebări.

a) De ce unii dintre locuitorii Orașului Florilor nu credeau că balonul va zbura? Scrie două motive care se desprind din text.

---

b) Gândește-te la Știetot și la preocupările sale. Ți-ar plăcea să fii asemenea lui? Folosește cel puțin două elemente găsite în text pentru a motiva răspunsul tău.

---

c) La final, ai aflat cum au reacționat prichindeii când Știetot le-a spus că balonul va pleca a doua zi la ora opt. Dacă ai fi fost unul dintre ei, tu cum ai fi reacționat? Motivează.

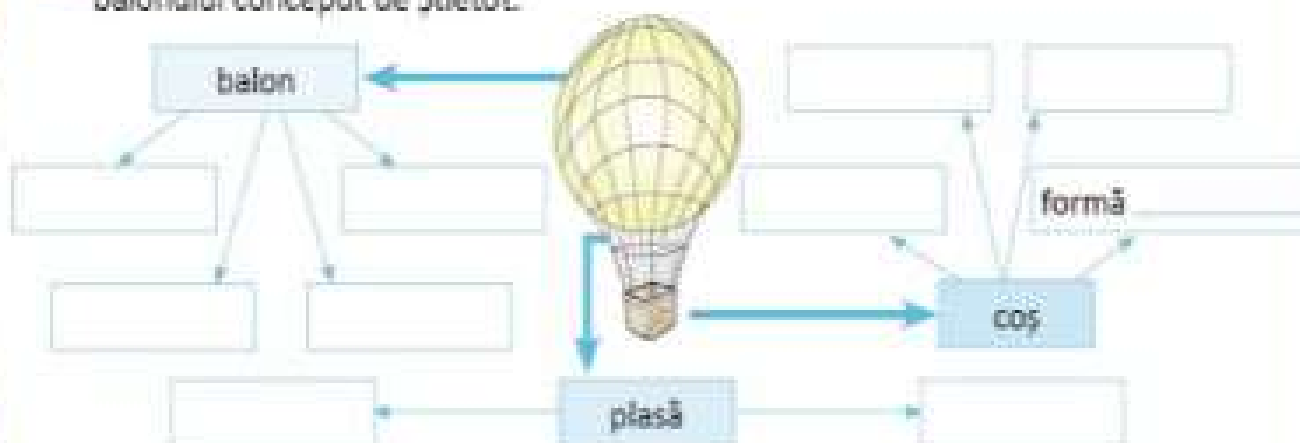
---

1 Tale cu o linie adjectivul care nu se regăsește în text.

- țări apropiate/îndepărtate;
- plante scunde/înalte;
- zeamă albă/neagră;
- butoi gol/plin;
- tub scurt/lung;
- coajă subțire/groasă.

2 Completează casetele cu adjectivele din text care descriu părțile componente ale balonului conceput de Știetot.

3 a) Subliniază adjectivele din enunțul următor:

Prichindeii preferau povestirile despre călătorii, pentru că cei care călătoresc trec prin întâmplări nemaipomenite și aventuri neobișnuite.

b) Precizează numărul și genul fiecărui adjectiv identificat la punctul a).

4 Realizează comparații după modelul celor din text.

a) zeamă albă ca laptele _____

b) balon mare cât casa _____

5 Lui Știetot îi plăcea foarte mult să citească. Tie ce îți place cel mai mult să faci? Prezintă, în 5-6 enunțuri, activitatea ta preferată ajutându-te de întrebările următoare: *În ce constă? Când o desfășori? Unde? Cu cine? De ce o preferi?*

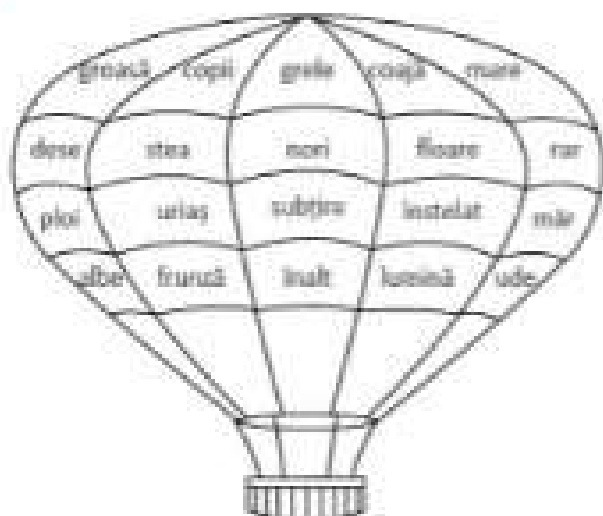

---

1 Colorează balonul conform codului de culori dat.

- → substantiv la numărul singular
- → substantiv la numărul plural
- → adjectiv la numărul singular
- → adjectiv la numărul plural

2 a) Desenează în chenar un obiect confecționat de tine sau pe care ți-ai dori să îl faci.
b) Descrie obiectul utilizând cel puțin cinci adjective. Scrie un text de 4-5 enunțuri, ajutându-te de următoarele întrebări:

- Cum se numește obiectul?
- Ce formă are?
- Ce culoare are?
- Din ce material se confecționează?
- Ce întrebuințări are?
- Cine poate folosi obiectul respectiv?

---

c) Scrie instrucțiuni pentru confecționarea obiectului pe care l-ai desenat.

Mai întâi, _____

Apoi, _____

În cele din urmă, _____

Berbecul de aur

(Povești nemuritoare)

★ A fost odată un împărat care avea o fată neînchipuit de frumoasă. Avea ochii albaștri ca **azurul** cerului, plețele aurii ca razele soarelui, pielea fină precum mătasea și albă ca spuma laptelui.

Așa de mult se temea tatăl să nu i se întâmple ceva, să nu i-o fure careva, încât își **zăvorăse** copila într-o cetate care se afla pe o insulă pustie, în mijlocul mării. De jur împrejurul apelor străjuia oaste, ca să nu se poată apropia nimeni de fiica sa. În afară de oamenii casei, nimeni nu avea voie să o vadă la fată.

Când ajunse la vârsta căsătoriei, împăratul dădu sfoară în țară că-și va mărita fata cu cel care va reuși să

îi aducă un semn de la domniță. **Bizuindu-se** pe oastea puternică, împăratul era convins că nimeni nu va reuși să pătrundă în castelul ferecat, însă celor ce voiau **să se încumete**, le dădu răgaz de nouăzeci și nouă de zile să îi aducă semnul cerut.

★ Multă vreme nu îndrăznise nimeni a-și primejdiu zilele, dar în cele din urmă se ivi un tânăr viteaz care veni să ceară mâna domniței. Acesta se tot gândise cum să ajungă la ea și, ca să fie sigur de reușită, ceru sfatul unui prieten, mare **cărturar**.

– Fă-mi rost de zece **ocale** de aur, zise înțeleptul său prieten, și am să închiplu un berbec în care să încapă un om și merinde pentru câteva zile, iar la ochi să aibă două deschizături prin care cel ascuns să poată vedea în afară, fără să fie observat.

Zis și făcut. Cărturarul se duse la un meșter aurar care **făuri** berbecul așa cum i se ceruse. Apoi, adăposti pe tânăr înăuntru, **li înzeștră** cu merinde pentru mai multe zile și scoase berbecul la piață, prefăcându-se că vrea să-l vândă. Se îngrămădiră mulți oameni curioși să-l vadă, dar nimeni nu fu în stare să-l cumpere, căci omul cerea pe el trei mii de galbeni și cine ar fi putut să dea atâta bănet?

★ Merse buhul despre berbec până la urechea împăratului și acesta trimise după el. Omul îi spuse că nu e de vânzare, dar dacă îi place, îl poate opri o vreme la curte, să-l privească până se va sătura.

A doua zi, fata care ducea hrană la domniță o înștiință de tot ce auzise vorbindu-se despre berbecul de aur. Domnița **stăru** din răspuțeri pe lângă tatăl ei să-i trimită frumoasa jucărie, ca să-i mai treacă de urât, iar el îi împlini voia.

Fata, care toată ziua ședea singură și nu mai putea de pustietate, își petrecea tot timpul jucându-se cu el și nu mai voia cu nici un chip să se despartă de el.

★ Dar după o bucată de vreme, tânărul își pierdu răbdarea și sări afară. Fata se sperie grozav la început, dar el, privind-o cu ochi blăjini, îi zise:

– Domniță drăgălașă, nu fi supărată pe mine! Ai suflet bun, te rog, iartă-mi **cutezarea** ce am avut să vin la tine! Numai dragostea și mila m-au silit să fac ce nimeni n-a făcut, ca să te scap din temnița în care ai încăput. Tatăl tău nu vrea nimănui să te dea, de aceea el te ține închisă așa. Și de la orice pețitor cere lucrul cel mai greu de îndeplinit: să răzbată în cetate, să-i ducă un semn că a ajuns la tine. Iar dacă nu-l poate aduce, peste viață îi pune cruce.

– Cum se poate? Vai de mine, îți dau semne câte vrei, răspunse fata cu glasul ei duios.

Domnița sprintenă că o vrabie zbură prin casă, cotrobăi prin lăzile prăfuite și scoase un inel, un ceasornic de aur și o șuviță aurie legată cu panglică de mătase albă și-i făcu o scrisoare cu jurământ de iubire pentru el.

* După un timp, cărturarul se înfățișă înaintea împăratului pentru a-i cere înapoi berbecul. Cât de mult stăruie împăratul să-i lase mai lase, acesta nu vru în ruptul capului.

Odată ajuns acasă, cărturarul întrebă pe prieten:

– Ai făcut vreo ispravă? Ori s-au dus banii pleavă în vânt?

– N-am dat greș până acum. Vom vedea mai departe.

După nouăzeci și nouă de zile, tânărul fu chemat la împărăție să dea răspunsul. El scoase mai întâi inelul. Împăratul îl cercetă pe amândouă fețele, pricepu că e al fetei, dar cu toate astea nu-l primi:

– Poate l-ai cumpărat de la vreun giuvaergiu. Mai ai și altă dovadă?

Pețitorul scoase din buzunar ceasornicul cu pecetea fetei. Împăratul îl căută cu de-amănuntul, văzu că e ceasul fetei, dar se împotrivi:

– Sunt multe ceasornice asemănătoare în lumea asta. Altă dovadă mai ai?

Tânărul scoase atunci la iveală șuvița de păr.

– Nici acesta nu e un lucru pe care să mă bîzui eu, deși la culoare și strălucire seamănă cu pletele fetei mele.

La urmă scoase răvașul și împăratul nu mai dezise dovada scrisă de mâna ei. De data asta, neavând încotro, el fu silit să se țină de cuvânt și astfel pregăti o nuntă împărătească cum nu se mai văzuse până atunci.

Vocabular

azurul – albastrul

zăvorăse – închisese

bizuiindu-se – bazându-se

să se încumete – să încerce

cărturar – om învățat

oca – un kilogram și un sfert

făuri – făcu, realiză

îl înzestră – îi dădu, îl aprovizionă

stăruie – rugă în mod repetat, insistă

cutezarea – curajul, îndrăzneala

1 Completează enunțurile date.

- Cetatea în care era închisă fata împăratului se afla _____
- Împăratul a anunțat că își va mărita fata cu cel care _____
- În berbecul de aur se afla adăpostit _____
- Fata de împărat i-a dat fiăcăului următoarele obiecte: _____

2 Colorează caseta corespunzătoare valorii de adevăr a fiecărui enunț (A – adevărat, F – fals).

A	F	Meșterul aurar i-a sfătuit pe fecior cum să pătrundă în cetate.
A	F	Cărturarul a făurit berbecul de aur așa cum i se ceruse.
A	F	Cărturarul s-a prefăcut că vrea să vândă berbecul.
A	F	Împăratul a cumpărat, cu trei mii de galbeni, berbecul de aur.
A	F	Domniței îi plăcea să se joace cu berbecul trimis de tatăl ei.

3 Scrie în casete cui aparțin replicile următoare:

Vai de mine, îți dau
semne câte vrei!

Ai făcut vrea
ispravă?

Tatăl tău nu vrea
nimănu-i să te dea!

Mai ai și altă
dovadă?

4 Stabilește care este legătura dintre berbecul de aur și personajele din text, completând spațiile punctate din schema de mai jos.

54 Completează coloanele tabelului de mai jos.

FRAGMENT	ILUSTRAȚIE	IDEE PRINCIPALĂ
★		Împăratul își ținea fata închisă într-o cetate.
		Tânărul viteaz s-a ascuns într-un berbec de aur pentru a ajunge la domniță.
★		
		
		Tânărul reușește să îl convingă pe împărat și se căsătorește cu fata acestuia.

6 Formulează răspunsuri la întrebări.

a) De ce l-a ajutat fata de împărat pe tânăr? Scrie două motive care se desprind din text.

---

b) Ce crezi că s-ar fi întâmplat dacă tânărul nu ar fi fost ajutat de prietenul său, cărturarul?

---

c) Ce personaj ți-a plăcut cel mai mult? De ce?

- 1 a) Scrie pe spațiile libere adjectivele din text care descriu fata de împărat.

- b) Colorează _____ în care sunt scrise adjective ce indică însușiri fizice.

- 2 Completează tabelul de mai jos cu adjective din text.

	gen feminin	gen masculin	gen neutru
numărul singular			
numărul plural			

- 3 Realizează comparații după modelul celor din text.

a) ochi albaștri ca _____ azurul cerului _____

c) piele fină precum _____ mătasea _____

b) piele aurii ca _____ razele soarelui _____

d) domniță sprintenă ca _____ o vrabie _____

- 4 Alătură fiecărui substantiv adjectivul potrivit din lista următoare: *albastru, albaștri, albaștrii, auriu, aurii, aurii, grijulu, grijuli, grijului.*

• părinți _____ • _____ cercei • nor _____

• părinte _____ • cercei _____ • _____ nori

• _____ părinți • cercei _____ • nori _____

- 5 Realizează o scurtă descriere a unui prieten/a unei prietene. Precizează însușiri fizice, sufletești, activități preferate ale acestuia/acesteia.

_____

_____

_____

- 1 Ajută-l pe împărat să descifreze mesajul transmis de fiica sa:
- a) prin intermediul ceasornicului pe care i l-a dat flăcăului drept mărturie:
- Citește literele din doi în doi, începând cu litera indicată de acul orar.
  - Înconjoară ceasul de două ori.
  - Scrie mesajul descoperit.

TĂ _ _ _ _ _ L A _ _ _ _ _ A E _ _ _ _ _ A _ _ _ _ _ L I _ _ _ _ _ I M _ _ _ _ _ I

- b) prin intermediul scrisorii.

